

අනුරාධපුර පැරණි යෝධ ඇලෙහි වාරි තාක්ෂණික ශිල්පීයක්‍රම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්.

එච්. එච්. අශෝක කරුණාරත්න^{1*}, ඇලෙක්සැන්ඩර් කපුකොටුව²
පර්යේෂණ හා කැණීම් අංශය ජේතවන ව්‍යාපෘතිය¹
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය²
*hha.karunarathna@gmail.com

ධාතුසේන රාජ්‍ය කාලයට සමකාලීනව ඉදිකරන්නට ඇතැයි සැලකෙන යෝධ ඇල වාරි කර්මාන්ත කෙරෙහි විශිෂ්ට නිර්මාණයකි. යෝධ ඇල නිර්මාණ තාක්ෂණය අනුව එය දිගු වැවක් බැව් මතයක් පැවැතිය ද ඒ බැව් සනාථ කිරීම සඳහා පිළිගත හැකි සාධක ඉදිරිපත්කර නොමැත. මෙම පර්යේෂණයේ දී යෝධ ඇල දිගු වැවක් බැව් සනාථ කිරීමට කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. මෙහි දී වැවක මූලිකාංග හා ඇලක ප්‍රධාන නිර්මාණ ලක්ෂණ පිළිබඳව අධ්‍යයනයට ලක් විය. පර්යේෂණයේ දී යෝධ ඇල තුළින් වැවක අංග හඳුනාගැනීම සිදු විය. ඒ අනුව වැව බැම්ම, ජල පෝෂක ප්‍රදේශය, පිටාර දොරටු, වාරි ඇළවල් තහවුරුකර ගත හැකි වූ අතර දත්ත රැස්කිරීමේ දී කේෂ්ත්‍ර ගවේෂණ ක්‍රමය යොදාගත් අතර එහි දී මිනිත්දොරු සැලැස්ම, සිතියම් අධ්‍යයනය, භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධතිය ප්‍රාථමික මූලාශ්‍ර ලෙස භාවිතයට ගැනුණි. පර්යේෂණ දත්ත විශ්ලේෂණය මගින් යෝධ ඇලෙහි දකුණු ඉවුර පමණක් හඳුනාගත හැකිය. භූමියේ සමෝච්ඡ රේඛා විහිදීම සැලකිල්ලට ගනිමින් නිර්මාණය කරන ලද මෙහි උඩාවත ජල පෝෂක ප්‍රදේශය වන අතර යටාවත කෘෂි කාර්මාන්තය හා ජනාවාස ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ පෙන්නුම් කරයි. යෝධ ඇලේ වාරි තාක්ෂණික ශිල්පීයක්‍රම පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ දී එය හුදු ඇළක් නොව දිගු වැවක් ලෙස හඳුනාගත හැකි වනුයේ භාවිත වාරි තාක්ෂණික ශිල්පීයක්‍රම තුළිනි. හුදෙක් අගනගරයේ ජල අවශ්‍යතාව පමණක් සම්පූර්ණ නොකරණ යෝධ ඇළ කලා වැවේ සිට තිසා වැව දක්වා වූ විශාල වැව් ප්‍රදේශයක් පෝෂණය කරමින් භූගත ජල මට්ටම ද ඉහළ නංවමින් භූමි මතුපිටින් ගලායයි. සෘජු ගමන් මාර්ගයක් හඳුනාගත නොහැකි වනුයේ කඳු නිම්න හරහා වැඩි භූමි ප්‍රදේශයක් ආවරණය වනසේ ගලායාමට සැලැස් වීම නිසාවෙනි. උඩාවත ඇලෙහි ජල පෝෂක ප්‍රදේශය වන අතර දකුණු ඉවුර පමණක් ජලය රැඳවුම් කාරකයක් ලෙස භාවිත වේ. එය ද වාරි තාක්ෂණයේ විශිෂ්ට සංවර්ධිත පියවරක් ලෙස සැලකිය හැකිය. යෝධ ඇල නිර්මාණ ලක්ෂණ අතර වැව් බැම්ම හෙවත් ඉවුරු, පිටවාරි, පෝෂක ප්‍රදේශය, වාරි ඇළ, වැදගත් වේ. මේ සමෝච්ඡ රේඛාවල විහිදීම සැලකිල්ලට ගෙන ඇති හෙයින් කිසිදු ඉදිකිරීමක් කාලීනව වෙනසකට ලක්ව නොමැති අයුරු පැහැදිලිය. යටෝක්ක අධ්‍යයනය තුළින් අනුරාධපුර පැරණි යෝධ ඇළ දිගු වැවක් බවත් ජල කළමනාකරණය කිරීම සඳහා විශිෂ්ට වාරි ශිල්පීය ක්‍රම භාවිත කළ බවත් පැහැදිලිය.

ප්‍රමුඛ පද : දකුණු ඉවුර; වාරි තාක්ෂණය; වැව; යෝධ ඇළ; ශිල්පීයක්‍රම; ජල පෝෂක